

КАРЕЛ ЧАПЕК
ПРЕСТЬПЛЕНИЕ В ЕДНО
СЕЛСКО СЕМЕЙСТВО

Превод от чешки: Светомир Иванчев, 1966

chitanka.info

— Станете, обвиняемият — каза председателят на съда. — Съгласно обвинителния акт вие сте убили тъста си Франтишек Лебеда; през време на следствието сте признали, че сте го ударили три пъти по главата с брадва, с намерение да го убияте. Признавате ли се за виновен?

Изнемощелият селянин трепна и прегълтна.

— Не — каза той с усилие.

— Вие убихте ли го?

— Да.

— Значи, се признавате за виновен?

— Не.

Председателят на съда се отличаваше с ангелско търпение.

— Вижте какво, Вондракеч — каза той, — установено е също така, че сте правили опит вече и да го отровите; слагали сте му в кафето отрова за плъхове. Вярно ли е?

— Да.

— От това се вижда, че вие отдавна вече сте се канели да му отнемете живота. Разбрахте ли ме?

Селянинът подсмъркна и безпомощно сви рамене.

— Това беше заради детелината — запелтечи той. — Той продаде детелината, а аз му виках преди това: Тате, остави детелината, не я продавай, аз ще купя зайци...

— Чакайте — прекъсна го председателят на съда. — Детелината негова ли беше или ваша?

— Е па негова — измънка обвиняемият. — Ама защо му е на него детелина? Аз му рекох: Тате, дай ми барем нивата с люцерната. А той вика: Като умра, тя ще остане на Маржка, моята жена де, че тогава прави с нея, каквото щещ, голтако неден.

— Затова ли поискахте да го отровите?

— Е па.

— Задето ви наруга ли?

— Не. Това беше заради нивата. Той рече, че ще продаде нивата.

— А бе, човек — не се сдържа председателят, — та нали нивата е била негова? Защо да не може да я продаде?

Обвиняемият Вондракеч погледна с упрек председателя на съда.

— Ами че аз имам край нея една ивичка земя, с картофи съм я засадил — обясни той. — Купих го аз това парче земя, та един ден да

го събера с нивата, а той вика, какво ме интересува твойто парче, аз ще я продам на Йоудал.

— Значи, вие не се разбирахте с него и се карахте — помогна му председателят.

— Е па — отвърна мрачно Вондрачек. — Това беше заради козата.

— Заради каква коза?

— Той ми издои козата. Аз му думах, тате, остави козата или ни дай за нея ливадата край реката. А той взе, че даде ливадата под наем.

— Какво ги правеше парите? — попита един от заседателите.

— К'во ще ги прави? — каза обвиняемият навъсен. — В сандъка ги държеше. Като умра — казваше, — ще ги вземете. Ама не умира, пущината. А беше прехвърлил седемдесетте.

— Значи, вие казвате, че виновен за разправиите между вас е бил тъстът ви?

— Е па — колебливо отговори Вондрачек. — Стиснал се беше и нищо не дава. Докато съм жив — казваше, — аз съм сайбията тута и те това си е. Аз му викам, тате купи крава, пък аз ще изора нивата, защо да я продаваме, ама той слуша ли, като умра, вика, купи си, ако щеш, две крави, а аз тая нива ще я продам на Йоудал.

— Я слушайте, Вондрачек — каза строго председателят на съда, — вие да не сте го убили заради парите в сандъка?

— Те бяха за кравата — каза упорито Вондрачек. — Правехме сметка, като умре, да купим крава с тях. Селска къща без крава може ли, а? Отде да взема гюбре?

— Обвиняемият — намеси се прокурорът, — става дума не за кравата, а за човешкия живот. Защо убихте тъста си?

— Заради нивата.

— Това не е никакъв отговор!

— Той искаше да продаде нивата...

— Но нали парите след неговата смърт, така или иначе, щяха да останат за вас!

— Да, ама нали не умира, пущината му — каза сърдито Вондрачек. — Ваша милост, да си беше умрял по добром. Та аз никога нищо лошо не съм му сторил. Цялото село ми е свидетел, аз го имах като баща, не е ли така? — каза той, като се обърна към публиката.

Аудиторията, в която се беше стекло половината село, зашумя одобрително.

— Да — сериозно се обърна към него председателят. — И затова поискахте да го отровите, нали?

— Да го отровя — измърмори обвиняемият. — А защо продаде детелината? Детелината трябва да си остане в къщата, ваша милост, това всеки го знае. Селска къща без детелина, това на к'во прилича, а?

Аудиторията одобрително зашумя.

— Обръщайте се към мене, обвиняемият — извика председателят. — Или ще наредя да изведат съселяните ви. Разважете ни как стана убийството.

— Ами — започна колебливо Вондрачек, — него ден беше неделя и той пак се беше спрял да говори с Йоудал. Тате, думам му аз, да не вземеш да продадеш нивата. А той ми вика: Тебе ще те питам аз, дрипльо с дрипльо. Тая работа вече не се трае, рекох си аз, така де. И отидох да цепя дърва.

— Тая брадвичка ли беше?

— Тая.

— Продължете!

— Вечерта думам на жената, иди и заведи децата у леля. Тя веднага се разрева. Недей рева, думам ѝ, аз ще говоря още веднъж с него. След това той дойде под сайванта и вика, тая брадвичка е моя, дай я насам! А аз го питам, ти защо ми издои козата, кажи де. Той поsegна да грабне брадвичката. И аз го ударих.

— Защо?

— Ами заради нивата.

— А защо го ударихте три пъти?

Вондрачек сви рамене.

— Ами така. По нас хората са свикнали с тежкия труд, ваша милост.

— А след това?

— След това си легнах.

— Спахте ли?

— Не. Правих сметка колко ще струва кравата и как ще разменя ливадата за онова парче край пътя. Ще събера така всичко на едно място.

— А съвестта не ви ли измъчваше?

— Не. Мене ме измъчваше това, че нивите не са събрани на едно. После, викам си аз, ще трябва да се поправи оборът за кравата и там ще хвръкнат няколко стотарки. Та той, дядото, беше останал вече и без кола. Аз му казах, тате, бог да ти прости греховете, ама това не е селска къща, това на нищо не прилича. Тия двете ниви искат да се съберат, няма ли да се смилиш?

— А вие смилихте ли се над стария човек? — гърмогласно се провикна председателят.

— Ама като искаше да го продаде това парче на Йоудал — запелтечи обвиняемият.

— Значи, вие сте го убили от алчност.

— Не е вярно — развълнувано се защищаваше Вондрачек. — Това беше заради нивата! Ако бяха се събрали тия две ниви...

— Признавате ли се за виновен?

— Не.

— Убийството на един стар човек, това за вас нищо ли не е?

— Ама нали ви казвам, че това беше заради нивата — избухна Вондрачек почти разплакан. — Какво убийство е това! Боже господи, как не можахте да разберете! Та това си е наша семейна работа, ваша милост! Чужд човек да беше, нямаше да го направи! Аз никога дори и една игла не съм откраднал... попитайте кой е Вондрачек... а те ме арестуваха като крадец — стенеше Вондрачек, задушавайки се от мъка.

— Не като крадец, а като отцеубиец — тъжно каза председателят.

— Вие знаете ли, Вондрачек, че за това се полага смъртно наказание?

Вондрачек се секнеше и подсмърчаше.

— Това беше заради нивата — каза той покорно.

Съдебното следствие продължи мудно по-нататък: свидетели, пледоарии...

Съдебните заседатели се оттеглиха на съвещание и докато те разискваха върху вината на обвиняемия Вондрачек, председателят на съда, замислен, зяпаше през прозореца на залата.

— Скучна работа — измърмори колегата му. — И речта на прокурора беше вяла, пък и защитникът не каза нищо особено... Ясен случай, какво има да се приказва.

Председателят на съда изпъшка.

— Ясен случай — каза той и махна с ръка. — Вижте какво, драги колега, тоя човек се смята толкова невинен, колкото и вие, колкото и самият аз. Имам чувството, като че ли трябва да осъдя някой касапин за това, че е заклал крава, или пък някоя къртица за това, че прави къртичини. По едно време ми се струваше, че това изобщо не е наша работа, разбирайте ли, че това изобщо не е въпрос на право или закон. Пфю — отдъхна си той и съблече тогата. — Трябва да си почина малко. Умори ме това нещо. Знаете ли, аз мисля, че заседателите ще го оправдаят; това е глупаво, но може би ще го оправдаят, защото... Знаете ли какво ще ви кажа: аз съм селско чедо; и когато тоя човек казваше, че двете ниви искат да се съберат, аз... аз си представих тия две ивици земя и почувствувах, ако трябва да съдим... разбирайте ли, по някакъв божи закон... че би трябало да съдим тия две ниви. Знаете ли какво ми се искаше да направя? Искаше ми се да стана, да сваля баретата и да кажа: Обвиняеми Вондрачек, пролятата кръв вопие към небето и затова в името на бога ще засееш двете ниви с бленика; с бленика и глог, и докато си жив, тая угар на омразата ще те боде в очите... Интересно какво би казал във връзка с това прокурорът. Да, колега, понякога сам бог е необходимо да съди хората; само той е в състояние да налага такива страшни и велики наказания. Да съдим в името на бога; това не е по нашите сили. Какво, заседателите вече са се разбрали, а? — Като изпъшка от досада, председателят на съда облече тогата си. — Хайде да вървим! Да влязат заседателите!

Издание: Карел Чапек. Избрани творби. Народна култура, София,
1971. Библиотека „Световна класика“.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на **Моята библиотека** и нейните всеотдайни помощници.

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.